ఆంధ్రజ్యోతి వారపత్రిక (దీపావళి) - అక్టోబరు, 1994

"మనదేశంలో సెమినార్లు సైంటిస్టులకు తిరునాళ్ళు -"

సెమినారు కథ

మన జాతీయ జంతువు పులి.

జాతీయ విధానాల్లో మనదేశం కాగితం పులి.

మనకు ఎన్నో విద్యాసంస్థలున్నాయి. వాటినుంచి బయటపడ్డవారు రెండు రకాలు. ఒకరు నిజంగా చదువుకుని విదేశాలకు వెళ్ళి లక్షలార్జిస్తారు. మిగతావారు చదువుకున్నామని ఉద్యోగాలకైనా ఎగబడతారు. రాజకీయాల్లోనైనా ప్రవేశిస్తారు. ఉద్యోగాలు రానివాళ్ళు నిరాశావాదులుగానో, ఉగ్రవాదులుగానో మారి దేశభవిష్యత్తును దిగజార్చుతూంటారు. రాజకీయాల్లో చేరినవాళ్ళు దేశానికి భవిష్యత్తు లేకుండా చేస్తున్నారు.

మనకు ప్రణాళికలున్నాయి. అవి నలభైఏళ్ళుగా అమలు జరుగుతున్నాయి. వాటి ప్రకారం అందరూ బాగుపడాలి. కానీ కొందరే బాగుపడ్డారు.

మనది జాతిమత కుల వివక్షత లేని ప్రజాస్వామ్యం. జాతి, మతం, కులం ఆధారంగా మన నాయకుల ఎన్నిక జరుగుతోంది.

ఇలా ఎన్నో వున్నాయి చెప్పుకుందుకు.... వీటి గురించి అంతా చెబుతారు. విని వినీ నేను విసిగిపోయాను.

నేనొక రీసెర్చి సైంటిస్టును. దేశానికి పనికొచ్చే పరిశోధనలు చేయమని దేశం నాకుద్యోగాన్నిచ్చింది, సదుపాయాలిచ్చింది. అదంతా కాగితం పులి వ్యవహారమేనని తెలుసుకుందుకు నాకు పాతికేళ్ళు పట్టింది.

ముందు నేను ఆరేళ్ళు కష్టపడి ఓ పెయింట్ తయారు చేశాను. అది చీకట్లో మెరుస్తుంది. ఎండకూ, వానకూ మాయదు, వాడదు. విదేశాల నుంచి దిగుమతి చేసుకుంటున్న పెయింట్లో పదో వంతు ధరకు వస్తుంది. నా పెయింట్ గురించి పదిమందికీ చెప్పాను. సంస్థ ప్రధానాధికారి పేటెంటు చేయమన్నాడు. చేశాను. మంచి పేటెంటుగా దానికో అయిదువేల రూపాయల అవార్డిచ్చారు. ఉత్తమ యువ శాస్త్రజ్ఞునిగా

నాకు ప్రభుత్వం నుంచి కూడామరో అయిదువేల రూపాయల అవార్డు వచ్చింది. ఆఫీస్‌లో ప్రమోషనొచ్చింది. పేటెంటు మాత్రం అమ్ముడు పోలేదు.

అదేమని అడిగితే పరిశ్రమల వారికి ఆసక్తి, నమ్మకం లేదు. అలాంటి పెయింట్ తయారు చేయడానికి వాళ్ళు విదేశీ పేటెంట్లు కొంటున్నారు. స్వదేశీ పేటెంట్లకు ప్రాముఖ్యతనివ్వాలని చట్టముంది. కాగితం పులి.

ఆ తర్వాత నేను మరో అయిదు సంవత్సరాలు కష్టపడి విదేశాల్లో దొరకని వాటిమీద ప్రయోగాలు చేశాను. అవి సత్ఫలితాలనిస్తాయన్న గ్యారంటీ కనబడింది. కానీ సంస్థ ప్రధానాధికారి నన్ను మధ్యలో ఆపాడు. తను చెప్పింది చెయ్యమన్నాడు. క్రమశిక్షణ గల ఉద్యోగిగా నేనాయన మాట విన్నాను. పదేళ్ళకు పైగా అర్థంలేని ప్రయోగాలు చేశాను. ఫలితాలు బాగుండవు మొర్రో అన్నా ఆయన వినడు. ఎందుకంటే మిగతావాళ్ళు ఆయన చెప్పినట్టు చేస్తే ఫలితాలు ఆయన చెప్పినట్టే వస్తున్నాయి. వాళ్ళ ప్రాజెక్టు రిపోర్టులతో మొత్తం సైన్సు స్వరూపమే మారిపోతుంది.కానీ అవి కాగితం పులులని నాకే కాదు, చేసిన వారికీ తెలుసు. సంస్థ ప్రధానాధికారికీ తెలుసు.

అయినా ఆయన నా అసమర్థతను తిట్టాడు. అందరూ తను చెప్పిన ప్రకారం సాధిస్తూంటే నేను మాత్రం సాధించలేదన్నాడు. నాకు రావాల్సిన ప్రమోషన్ ఆగిపోయింది.

ఆ తర్వాత ఆయన మారి కొత్తవాడొచ్చాడు. ఈయన సైంటిస్టులందరికీ చెప్పలేనంత స్వతంత్రాన్నిచ్చాడు. నా ప్రాజెక్టును గురించి విని మధ్యలో ఆగిపోయిందని బాధపడ్డాడు. తిరిగి మొదలెట్టమన్నాడు. కానీ ఒక్క షరతు. బయటి కంపెనీలో, ప్రభుత్వ సంస్థలో నా ప్రాజెక్టుకు ఆర్థిక సహాయం చెయ్యాలి.

వచ్చిన ఇబ్బంది ఏమిటంటే - సైంటిస్టులు బయటినుంచి డబ్బు సంపాదిస్తే తప్ప ప్రాజెక్టులకు మోక్షంలేదు. అది ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టిన కొత్త విధానం. అందువల్ల సంస్థలు స్వయం పోషకాలవుతాయి. ప్రభుత్వం జీతాలుమాత్రం ఇస్తుంది.

ఇంతకూ సైంటిస్టులు డబ్బు సంపాదించేది ప్రభుత్వ సంస్థలనుంచే! ఎటొచ్చీ అందుకు కంటాక్ట్సు కావాలి. పార్టీలు చేయాలి. కొంత అవినీతికి పాల్పడాలి. ఇవన్నీ చేయగలిగితే నేను సైంటిస్టు వెందుకవుతాను? నా టాలెంటును కాంటాక్టులకుపయోగించి పెద్ద వ్యాపారినై కోట్లార్జించేవాణ్ణి. అయినా నా కొలీగ్స్ విజృంభించి డబ్బులు సంపాదిస్తు న్నారు. ప్రభుత్వ సంస్థలు వారి ప్రాజెక్టులకు ఆర్థిక సహాయం చేస్తున్నాయి. ఏరాయైతేనేం పళ్ళూడగొట్టుకునేందుకు? ప్రభుత్వం మా సంస్థకు ప్రాజెక్టుల గురించి డబ్బివ్వడం మానేసింది. కానీ ప్రభుత్వం ఖర్చు తగ్గలేదు. ఇంకా పెరిగిందేమో! కాగితం పులి అంటే ఇంతకు మించి ఏం చెప్పాలి?

ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో నా స్నేహితుడు ప్రకాశం న్యూఢిల్లీలో ఓ ప్రభుత్వ సంస్థలో ప్రధానాధికారిగా వున్నట్టు తెలిసింది. అదీ అతడుత్తరం వ్రాస్తేనే! అప్పుడు నేను సిగ్గు విడిచి అతడికి పరిస్థితి తెలియబరుస్తూ ఓ ఉత్తరం వ్రాశాను. నా ప్రాజెక్టుకు కావాల్సిన డబ్బు లక్షా యాభైవేలు. అది చాలా చిన్నమొత్తం మరి!

ప్రకాశం ఠంచనుగా నాకు జవాబిచ్చాడు. నేనడిగింది చాలా చిన్న మొత్తంట. కావాలంటే తను అయిదు లక్షల వరకూ ఇస్తాడట. ప్రాజెక్టుకు మాత్రం కాదు. సెమినారుకు.

సెమినార్లంటే నాకు చాలా చిరాకు. అవి మనదేశంలో సైంటిస్టులకు తిరునాళ్ళుగా చెప్పబడతాయి. విమానంలో ప్రయాణం, అయిదు చుక్కల హోటళ్ళలో భోజనాలు, అల్లుడి మర్యాదలు, బ్రీఫ్‌కేసులో - సూట్‌కేసులో పండుగ బహుమానాలు, చుట్టుప్రక్కల యాత్రాస్థలాల సందర్శన - వీటి కోసమే సెమినార్లని అనుకునే స్థాయికి సైంటిస్టులందరూ వచ్చేశారు.

సెమినార్లలో సైన్సుకి సంబంధించిన చర్చలూ జరుగుతాయి. అవి పుస్తకరూపంలో వస్తాయి కూడా! కానీ అవీ కాగితం పులులే!

పది పదిహేనేళ్ళ సెమినార్ల అనుభవం తర్వాత నాకు అవంటే విరక్తి మాత్రమే కాదు కసి, ద్వేషం కూడా పుట్టాయి. ఆ విషయం ప్రకాశానికి ఉత్తరం వ్రాశాను కాస్త వివరంగానే!

అప్పుడు ప్రకాశం నాతో టెలిఫోన్లో మాట్లాడాడు. సుమారు నలభై నిముషాలు. ఆఫీస్ ఫోనే కాబట్టి ఫరవాలేదట. వాడు నాకు ఫోన్లో చెప్పిన మాటల సారాంశ మేమిటంటే...

సెమినారువల్ల ఎన్నో లాభాలున్నాయి. సెమినారు ఖర్చులకు సరైన ఆడిట్ లేదు. డబ్బు బాగా మిగుల్చుకోవచ్చు. అంతగా కావాలనుకుంటే సెమినారుకు అయిదు లక్షలు తీసుకుని అకౌంట్లను మసిపూసి మారేడుకాయచేసి అందులో లక్షాయాభైవేలు రీసెర్చి ప్రాజెక్టుకుపయోగించుకోవచ్చు.

ఒక చిన్న తప్పు సదుద్దేశ్యంతో చేసినా అది తప్పే! దురుద్దేశ్యంతో పెద్ద తప్పుకు దిగజారే మనస్తత్వానికది పునాదినిస్తుంది. అందుకే నేను ఏ పనిచేసినా దారితప్ప దల్చుకోలేదు. సెమినార్ విషయం విడిచిపెట్టాను. తన పలుకుబడి చిన్ననాటి స్నేహితుడికుపయోగపడలేదని ప్రకాశం బాధపడ్డాడు.

ఈ కథ నా స్నేహితుడు పాండేకు తెలిసింది. అతడు వెంటనే నా కాంటాక్ట్స్ ఉపయోగించి ప్రకాశం నుంచి సెమినార్ డబ్బులు సంపాదించాడు. ఎంతోకాలంగా సెమినార్ చేయాలని అతడి కోరిక. డబ్బు సంపాదించడం కోసం అతడు సెమినార్ ఆర్గనైజింగ్ కమిటీలో నా పేరుకూడా వేశాడు. సబ్జక్టు కూడా నాకిష్టమైనదే ఎన్నుకున్నాడు.

నాకు ఉక్రోషం వచ్చింది. చిరాకు పెరిగింది. కానీ పాండేది నా భాష కాదు. నలుగురూ నడుస్తున్న దారిలో అతడూ నడుస్తున్నాడు తప్ప - నా మనస్తత్వానికి అతడినేమని తప్పు పట్టను?

సెమినారుకు నేను పేపరివ్వనన్నాను. పాండేయే అంతకు పూర్వం మేమిద్దరం కలిసి చేసిన వర్కును పేపరుగా రాసి నా పేరుకూడా పెట్టాడు. నేను ఏ కమిటీలోనూ వుండనన్నాను. పాండే నన్ను కమిటీల్లో వుంచి నా పనులు తనే చేసుకుంటానన్నాడు. చివరకు నేను సెమినార్ నాలుగు రోజులుందనగా రెండు వారాలపాటు సెలవు పెట్టాను.

మెడికల్ లీవు! నా మనస్సాక్షి నన్ను తప్పుపట్టని విషయాల్లో మెడికల్ లీవు ఒకటి!

అది మూడురోజుల సెమినార్.

ఆ రోజు రెండవరోజు...

నా క్వార్టరు పక్కనే తివారీ వుంటున్నాడు. అతడికి సెమినార్లో పేపరుంది. నిన్నట్నించి అతడింటికి రాలేదని తివారీ భార్య సుషమ నా భార్యకు చెప్పుకుంది. ఆమె కంగారు పడుతున్న విషయం తివారీకి తెలియబర్చడంకోసం నేను తప్పనిసరిగా సెమినార్ హాలుకు బయల్దేరాను.

సెమినార్ హాలు అయిదు చుక్కల హోటల్లో వుంది. నేను స్కూటర్ తీయబో తుండగా అలా కార్లో వెడుతూ పాండే కనిపించాడు. అది సెమినార్ కారు. పాండే నన్ను చూసి ఆగాడు. మొహమాటానికి - సెమినారెలా జరుగుతోందని అడిగాను.

డయాస్ అలంకరణ అయింది. ఏ ఫంక్షనుకీ రాని మినిస్టరు దీనికొచ్చాడని అంతా అసూయపడి చస్తున్నారు. ఇనాగరల్ టీ పేరు చెప్పి ఇచ్చిన ప్యాకెట్లలో మూడు స్వీట్సు పెట్టిన వాణ్ణి నేనొక్కణ్ణే! లంచి - డిన్నరు సూపర్! ఇంతవరకూ అంతా బ్రీఫు కేసులిస్తే నేను సూటుకేసులిచ్చాను. డెలిగేట్ల మొహాలు వెలిగిపోయాయి. నిన్నరాత్రి కల్చరల్ ప్రోగ్రాం కూచిపూడి పెట్టాం కదా - ప్రొఫెషనల్ దొరకలేదని పడ్డ బాధంతా ఎగిరిపోయింది. ఫంక్షన్‌కి వచ్చిన జర్నలిస్టులు కొందరదిరిపోయి ఆ అమ్మాయి ప్రొఫెషనల్ కావడానికింక ఎంతో వ్యవధి పట్టదన్నారు.

పాండే చెప్పుకుపోతూంటే ఆపి, "తివారి యింటికి రాలేదుట. వాళ్ళావిడ కంగారు పడుతోంది. నీకేమైనా తెలుసా?" అన్నాను.

"రాత్రి డ్రింక్సు పార్టీ. ప్రవాహమే అనుకో. భట్ పిచ్చి వాగుడు వాగి రెండు వాంతులు చేసుకున్నాడు. తివారీ.... తివారీ.... ఏమో నాకు గుర్తులేదు. పార్టీ రాత్రి తెల్లవార్లూ కొనసాగింది కదా. అవుటయిపోయుంటాడు. కంగారేం లేదు" అన్నాడు పాండే.

"నీకు కంగారు లేదు కానీ - వాళ్ళావిడకంగారు పడుతోంది. నేను సెమినారు హాలుకు బయల్దేరాను. నువ్వు కాస్త కబురు చెబుతావా?"

పాండే తల అడ్డంగా ఊపేసి, "నేను సెమినారు హాల్లో అడుగుపెడితే పనులన్నీ ఆగిపోవూ? కావాలంటే నిన్నక్కడ డ్రాప్ చేస్తాను పద!" అన్నాడు.

నా చేతిలో వెహికిలుండడం మంచిది కదా! అన్నాను స్కూటర్ వదలకుండా.

"వ్వాట్‌యార్! కమాన్. ఈ సెమినారు నీది. నీకు వెహికల్సుకి లోటా? నీకో బాడ్జినిస్తాను. అది పెట్టుకో. సెమినారు హాలు దగ్గర మనకార్లలో ఏది కావాలన్నా వాడుకో. స్వంతానికైనా ఫరవాలేదు. నీకు అడ్డులేదు" అన్నాడు పాండే.

కారెక్కాను. పాండే ఇచ్చిన బాడ్జి పెట్టుకున్నాను. సెమినారు హాలు చేరుకున్నాను. అక్కడ నేనింకా వాకబు చేసేలోగా ఓ ఇద్దరు వాలంటీర్లు నా దగ్గరకు వచ్చారు. వాళ్ళను తివారీ గురించి అడగ్గానే నన్ను హాల్లోకి వెళ్ళమన్నారు.

హాలు చాలా పెద్దది. ఒక్కసారి 500మంది కూర్చుని లెక్చరు వినవచ్చు. అలాంటిది హాల్లో పట్టుమని పదిమందికూడా వున్నట్టు లేరు. ముందుగా బల్ల - బల్ల వెనుక ముగ్గురున్నారు. ఒకాయన ముఖం ధుమధుమలాడుతోంది. ఆయన పక్కన వున్న ఇద్దరిలో ఒకడు టెక్నికల్ సెషన్ ఛైర్మన్. రెండవవాడు రాపోర్టియర్.

నేను లోపల అడుగు పెట్టగానే ఛైర్మన్ ఉత్సాహంగా గొంతు సవరించుకుని, "అడిగో పదో మనిషి వచ్చేశాడు. మీరిక టాక్ మొదలెట్టొచ్చు" అన్నాడు.

అప్పుడు టాక్ ఇవ్వడానికాయన లేచాడు.

ఆయన పేరు జాన్సన్. ఒక ఫీల్డులో దారుణమైన ఎక్స్‌పర్టుట. దేశంలో తనంతటివాడు తనేనని ఆయన నమ్మకం. ఈ సెమినారుకోసం ఎంతో కష్టపడి పేపరు తయారుచేశాడు. ఒక కొత్త పరిశోధన ఫలితాలను వెలిగేట్సుతో పంచుకోవాలని ఆయన మనసు పడుతున్నాడు. ఆయన దేశంలో ఎనిమిదిచోట్లా, విదేశాల్లో పన్నెండు చోట్లా టాకులిచ్చేట్ట. ఎక్కడా పదిమందికి తక్కువజనం లేరుట. అంతకు తక్కువైతే ఆయనకు ఇన్‌స్పిరేషనుండదుట. నేను హాల్లో అడుగుపెట్టేసరికి ఆడియన్సు తొమ్మండుగురే వున్నారు. అందుకే ధుమధుమలాడుతున్నాడాయన.

నాకక్కడ తివారీ దొరకలేదు కానీ కూర్చోవడం తప్పనిసరయింది. ఆయన టాకు పదినిమిషాలుండాలి. పావుగంట మాట్లాడాడు.

"ఎనీ క్వశ్చన్?" అన్నాడు ఛైర్మన్

నేను లేచాను. "మీకు కేయన్‌మూర్తి తెలుసా?" అన్నది నా ప్రశ్న.

జాన్సన్ తల అడ్డంగా వూపాడు.

"ఈ పేపరు ఇది వరకెక్కడేనా ప్రజంట్ చేశారా?" అనడిగాను.

"ఇదే ఫస్టుటైం!" అన్నాడు జాన్సన్.

"కానీ కేఎన్‌మూర్తి ఇవే విషయాలు నాలుగేళ్ళ క్రితం ఒక సెమినార్లో ప్రజంట్ చేశాడు" అన్నాను.

జాన్సన్ ముఖం ఎర్రబడింది. "ఇంపాసిబుల్!" అన్నాడు.

నేనాయనకు కేయన్‌మూర్తి సెమినారు వివరాలు చెబుతున్నాను.

జాన్సన్ అసహనంగా, "ఆ ప్రొసీడింగ్సు చూపించండి. అంతవరకూ ఏమీ చెప్పలేను" అన్నాడు.

"తప్పకుండా! నేను నెక్స్ట్ సెషన్లో మిమ్మల్ని కలుసుకుంటాను" అన్నాను.

"నా పేపరైపోయింది. నెక్స్ట్ సెషన్లో నేను మీకు దొరక్కపోవచ్చు. రాత్రి డిన్నరు దగ్గర కలుద్దాం" అన్నాడు జాన్సన్.

సెమినార్లో ఎవరి పేపర్లయిపోతే వాళ్ళు తుపాకీ దెబ్బకు దొరకరు. లంచి, డిన్నరు ఈ రెంటి దగ్గరే అంతా ఒకచోట కలిసేది. ఆ విషయం నాకు తెలుసు అందుకని లేచి నిలబడి, 'విత్ ది పర్మిషన్ ఆఫ్ ది చెయిర్' అన్నాను బయటకు పోవడం కోసం.

అప్పుడే నెక్స్ట్ స్పీకర్ని ఛైర్మన్ పిలువగా అటు వెళ్ళాడాయన. ఛైర్మన్ స్పీకర్ వంక

చూశాడు. ఆ స్పీకర్‌దీ అలాంటి పేపరేనేమో - నావంటివాడు లేకపోవడమే మంచిదను కున్నట్టున్నాడు - ముఖం ధుమధుమ లాడ్డంలేదు.

నేను బయటకు వచ్చేశాను. అక్కడ ఇద్దరు వలంటీర్లు ముగ్గురు మనుషుల్ని కాళ్ళు పట్టుకుని బ్రతిమలాడుతున్నారు - సెమినారు హాల్లోకి వెళ్ళమని.

"ఇది చాలా బాగుంది. ఫలానా థియేటర్ ఎక్కడంటే కబురు చెబుతారనుకున్నాం. కారిస్తారనుకున్నాం. సెమినారు హాల్లో వొదుల్తారనుకోలేదు. మా పేపర్లు నిన్ననే అయిపోయాయి, తెలుసా!" అంటున్నారు వాళ్ళు ముగ్గురూ.

అప్పుడు వెయిటింగ్ హాల్లో కూర్చున్న నలుగురు పెద్ద మనుషుల వద్దకు వెళ్ళారు వలంటీర్లు. వాళ్ళక్కడెంతసేపుంటారని అడిగి, "అరగంటా, అయితే ఇక్కడేం కూర్చుం టారు? లోపల ప్రోగ్రాం జరుగుతోంది. వెడితే మీకూ కాలక్షేపం" అన్నారు.

ప్రోగ్రాం అనగానే ఆ పెద్ద మనుషుల ముఖాలు వెలిగాయి. "మేము వెళ్ళొచ్చా?" అన్నారు వాళ్ళు అమాయకంగా.

నేనక్కణ్ణించి బయటపడ్డాను. తివారీ పేపరు నిన్నే అయిపోయింది. అంచేత సెమినారు హాల్లోకి రాడిక! రాత్రి డిన్నరు దాకా అతగాడు దొరకడు.

నేను బయటకు రాగానే అంబాసిడర్ కారు డ్రైవరొకడు నా బాడ్జి చూసి సలాంకొట్టాడు. నేను కారెక్కబోతూండగా ఓ వ్యక్తి హడావుడిగా వచ్చి, "అయ్యా! మీరు సెమినారు మనిషేనా?" అనడిగాడు. కాదనబోయి నా పరిస్థితి తెలుసుకుని అవునన్నాను.

"అర్జంటుగా మిస్టర్‌సేన్‌ని కలవాలి. ఆయన్ను నిన్నటి రోజే కలవాలి. కానీ కుదరలేదు. ఆయన నాకెక్కడ దొరుకుతారు?" అన్నాడా వ్యక్తి.

మిస్టర్ సేన్ పేరు విన్నట్టే తోచింది. అవును జాన్సన్ తర్వాతి స్పీకర్ అతనే!!

సెమినార్ హాల్లో వున్నాడని చెప్పాను.

ఆ వ్యక్తి తను సేన్‌ను తీసుకుని వస్తాననీ లిఫ్టుకావాలనీ అడిగేడు. వాళ్ళింటికి తీసుకుని వెడతాట్ట.

సరేనన్నాను. అక్కడ సుమారు అయిదు నిమిషాలు ఎదురుచూసేక ఆ వ్యక్తి గాభరాగా వచ్చి, "సేన్ లెక్చరిప్పుడే అయిందట. టాయ్‌లెట్‌కని వెళ్ళారుట. కానీ ఇప్పుడు టాయ్‌లెట్లో లేరు. హాల్లో లేరు" అన్నాడు.

అప్పటికప్పుడు అదృశ్యమయ్యే శక్తి సెమినారుకు వచ్చిన వారిలో వుంటుంది. పేపరయిపోయిందిగా. డిన్నరు దాకా సేన్ దొరకడు. ఆ విషయమే చెబితే, "ఆయనెక్కడ దొరుకుతారో చెప్పండిసార్! చాలా అర్జెంట్ పని వుంది" అన్నాడా వ్యక్తి దీనంగా.

ఊళ్ళో ఇల్లూ పెళ్ళాం బిడ్డలూ వున్న తివారీ ఉనికికే దిక్కులేదు. సేన్ గురించి నేనెక్కడ చెప్పగలను?

కార్లో ఆఫీసుకు వెళ్ళాను. లైబ్రరీ చేరుకుని కేఎన్‌మూర్తి సెమినారు పేపరున్న ప్రొసీడింగ్సుకోసం చూశాను. కనబడలేదు. లైబ్రేరియన్‌వద్దకు వెళ్ళాను.

"ఆ సెమినార్‌కు మన ఆఫీసునుంచి ముగ్గురు డెలిగేట్లు వెళ్ళారు. ప్రొసీడింగ్సు

కాపీలు వాళ్ళనుంచి తీసుకోవాలని రూలు. మేము కొనలేదు" అన్నాడు లైబ్రేరియన్ రికార్డ్సు చూసి.

ఆ సెమినారుకు మొత్తం ముగ్గురం వెళ్ళాం. ఒకడు పాండే. అతగాడు నాకిప్పుడు దొరకడు. రెండోవాడు పటేల్. అడిగితే, "అడక్క అడక్క సెమినారు ప్రొసీడింగ్స్ అడిగేవా?" మా ఆవిడెప్పుడో పాత కాగితాలుగా అమ్మేసుంటుంది అన్నాడు.

ఇక నేనే మిగిలాను. ఆ పుస్తకం నా దగ్గరలేదు. ఎవరికో ఇచ్చాను - చాలాఏళ్ళ క్రితం. ఆలోచించగా గుర్తొచ్చింది. బహుశా మూడేళ్ళక్రితం అది నా దగ్గర సాహూ తీసుకున్నాడు. అతడో సెమినారు చేస్తూ ప్రొసీడింగ్సు మోడల్ కావాలని ఈ పుస్తకం తీసుకున్నాడు.

సాహూనడిగాను. అతగాడు తెగఆలోచించి ఆలోచించి, "అది నా దగ్గర మాత్రం లేదు. ఎక్కడుందో చెప్పలేను. ఎందుక్కావాలో చెప్పు?' అన్నాడు.

జాన్సన్ గురించి చెప్పాను.

సాహూ నవ్వేసి, "సెమినార్ పేపరుగురించి నువ్వింత హడావుడి చేస్తున్నావా? కాగితాన్ని నలుపుచేస్తే చాలు. సెమినారు పేపరవుతుంది. నీకు గుర్తుందో లేదో ఒకసారి గ్రాఫైట్ పొట్లాం కట్టిన కాగితాన్ని పొరపాటున పంపించేస్తే సెమినార్లో అబ్‌స్ట్రాక్టు యాక్సెప్టయింది. ఆ జాన్సన్ అలాగే ఏదో తంటాలు పడ్డాడు" అన్నాడు ఊరుకోమన్నట్టు.

"ఊరుకునేవాణ్ణే. కానీ అది ఒరిజినల్ వర్కు. ఫర్ ద ఫస్ట్ టైమినిండియా - అంటూ తెగ హడావుడి చేస్తున్నాడు" అన్నాను చిరాగ్గా.

"మనదేశంలో సైన్సు కూడా రాజకీయమే! ఏం చేశామని ఎవరూ పట్టించుకోరు. ఏం చేశామని చెబుతున్నామ[illegible]దే ముఖ్యం. జాన్సన్ పేపరు కాపీ అని రుజువు చేయడం నీ వల్ల కాదు. కావాలంటే నువ్వూ జాన్సన్ పేపరు కాపీకొట్టి ఇంకో సెమినార్‌కు పంపు. నిన్నూ ఎవరూ పట్టుకోలేరు" అన్నాడు సాహూ.

అయినా నేను పట్టు వదలలేదు. కేఎన్‌మూర్తి పేపరుకు నేను చాలా ఇంప్రెసయ్యాను. మూర్తి క్రెడిట్ జాన్సన్ తీసుకోవడం నేను భరించలేదు.

సాహుకు నా బాధ అర్థమయినట్టుంది, "పోనీ ట్విన్సు దగ్గర ట్రైచేయి" అన్నాడు.

ట్విన్సు అంటే నిజంగా కవలలు కాదు. ఒకడు చౌలా, పంజాబీ. ఇంకొకడు నటరాజన్, తమిళుడు ఎక్కడ సెమినారయినా ఇద్దరూ పేపర్లు పంపుతారు. చాలా పేపర్లో నటరాజన్ పేరుంటుంది. నటరాజన్ పేపర్లో చౌలా పేరుంటుంది. వాళ్ళు ఏడాదికి ముప్పై పేపర్లు తక్కువ కాకుండా ప్రెజెంట్ చేస్తూంటారు. గొప్ప గొప్ప శాస్త్రజ్ఞులు కూడా ఏడాదికి ఒక్క పేపరు పబ్లిష్ చేయడం గొప్పగా భావించే రోజుల్లో - వీళ్ళు ముప్పైకి తగ్గకపోవడం విశేషమే గదా!

చౌలా, నటరాజన్‌లలో మరో ప్రత్యేక వుంది. వాళ్ళు లాబరేటరీకి వెళ్ళి ఒక్క ప్రయోగం కూడా చేయరు. ఆ మధ్య ఒకసారి లాబ్‌లో దొంగతనం జరిగిందని పోలీసులు వచ్చి లాబ్‌లో వేలిముద్రలున్నచోటల్లా ఫొటోలు తీసుకున్నారు. ఆ సెక్షన్లో అటెండర్లతో

సహా కలిసి మొత్తం ముప్ఫైముగ్గురున్నారు. చౌలా, నటరాజన్‌లవి తప్ప అందరి వేలి ముద్రలూ లాబ్‌లో దొరికాయి. అదీ వారి ఘనత.

వీళ్ళిద్దరూ లైబ్రరీ పుస్తకాలు చదువుతారు. సెమినార్ ప్రొసీడింగ్స్ చూస్తారు. పేపర్లు తయారు చేస్తారు. అంతా వాళ్ళని ట్విన్సు అంటారు.

నేను వాళ్ళరూంకి వెళ్ళాను. వాళ్ళిద్దరూ చెరో కుర్చీలోనూ దిగులుగా కనబడ్డారు.

"ఏమయింది?" అన్నాను.

ఏమవుతుందీ - ఒకే ఇంగ్లీషు సినిమా చూసిన ఇద్దరు ఇండియన్ ఫిలిం ప్రొడ్యూసర్లు ఒకరికి తెలియకుండా ఒకరు కాపీ కొడితే రెండూ హిందీ పిక్చర్లుగా వచ్చిన సందర్భాలు కోకొల్లలు. అలాగే ఈ ట్విన్సు కూడా నాలుగేళ్ళ క్రితందొకరూ పదేళ్ళ క్రితందొకరూ పాత సెమినారు పేపర్లు కాపీ కొట్టి వారం రోజులు శ్రమపడి చెరో కొత్త పేపరూ తయారుచేసారు. తీరా చూస్తే రెండూ ఒకటే అయ్యాయి. "సెమినార్లలో పేపర్లెలా కాపీ కొడుతున్నారో చూడు" అని గొణుగుతూ వాళ్ళు నాకు ఒరిజినల్సు చూపిస్తే నేనా పేపర్లు చూసి ఉలిక్కిపడ్డాను. అందులో నాలుగేళ్ళ క్రితంది కేయన్ మూర్తిది. పదేళ్ల క్రితంది ఓ నాయర్ పేపరు. అంటే మూర్తి నాయర్ పేపరు కాపీ కొట్టాడన్నమాట. మరి ఆ నాయర్ దాన్నెక్కణ్ణుంచి సంగ్రహించాడో!

నాకు కేయన్‌మూర్తిమీద సింపతీ పోయి జాన్సన్‌మీద పుట్టింది. అయినా ట్విన్స్ వంక అదోలా చూసి, "మీరీ పేపరు పాండే సెమినార్లో ప్రజంట్ చేయాల్సింది. జాన్సన్ పనయ్యేది?" అన్నాను.

"లోకల్ సెమినారా? మా ప్రిస్టేజికి భంగం" అన్నారు వాళ్ళు.

స్థానికంగా వుండే పరిచయాలను బట్టి లోకల్ సెమినార్లో ఎలాంటి పేపరయినా యాక్సెప్టవుతుంది. స్టాండర్డ్ వుండదుట.

కథ ఇంతవరకూ వచ్చేక - నాకు సెమినార్ల మీద మరింతగా కసి పెరిగి పోయింది. పాండే, తివారీ, జాన్సన్‌ల విషయం తాత్కాలికంగా విడిచిపెట్టి మొత్తం విశేషాన్నంతా యథాతథంగా వ్రాసి కామెంట్సుకోసం ప్రకాశానికి పంపాను.

ప్రకాశం నుంచి ఠంచనుగా జవాబొచ్చింది.

"డియర్ ఫ్రెండ్! నీ ఆవేదనలో పాయింటుంది. సెమినార్ల గురించి డబ్బు వృథా అవుతున్నదన్నమాట నిజం. సెమినారు ఏ ప్రయోజనాన్నీ సాధించడం లేదన్నదీ నిజం. మనదేశానికి సెమినార్లు సరిపడవు. కాబట్టి నువ్వు సెమినార్లూ, వాటి తీరుతెన్నులూ, అవెందుకు మానేయాలీ అన్న అంశంమీద సెమినార్ ఆర్గనైజ్ చేయి. సెమినార్‌కు NOMSE-95 అని పేరు పెట్టు. NOMSE అంటే No More Seminar అన్నమాట. నీకు అయిదు లక్షలేం ఖర్మ - ఇంకా ఎక్కువే గ్రాంటు చేయగలను. నీ ఆశయ సాధనకు నేనీవిధంగా సాయపడగలిగితే నాకెంతో సంతోషంగా వుంటుంది......"

ఉత్తరం ఇంకా చాలా ఉంది. చదవలేదు.

మహాత్ముడి ఆశయసాధనకోసం నెహ్రూ, నెహ్రూ ఆశయ సాధనకోసం ఇందిర,

ఇందిర పొరపాట్లను సరిద్దాలన్న ఆశయసాధనకై జనతాపార్టీ, ఇందిర ఆశయసాధనకై రాజీవ్‌గాంధీ.

మనదేశంలో ప్రతి ఒక్కరూ ఇతరుల ఆశయ సాధనాలకోసమే తమ తమ జీవితాలను ధారపోస్తున్నారు.

మా తాతగారి ఆశయసాధన మానాన్నగారి జీవితలక్ష్యం. నాన్నగారి ఆశయసాధన నా జీవితలక్ష్యం -

నా పిల్లలింకా ఎదక్కుండానే నా ఆశయసాధన కోసం కృషి చేసే ప్రకాశం నాకు దొరికాడు. ఆ భావోద్వేగంలో ఇంకా ఉత్తరాన్నేమని చదవగలను?

✦ ✦ ✦